

3. evaluering af målopfyldelsen i 2020-strategien

Ifølge den politiske aftale 'En strategi for arbejdsmiljøindsatsen frem til 2020' skal der i 2014 og 2017 i samarbejde med Arbejdsmiljørådet foretages midtvejsevalueringer af, hvordan det går med målopfyldelsen. Dette notat udgør en yderligere opfølgning i form af en tredje evaluering af målopfyldelsen i strategien.

I notatet præsenteres den overordnede udvikling i målopfyldelsen samt udviklingen inden for 36 branchegrupper for de tre prioriterede områder i strategien. For yderligere information om udviklingen på tværs af bl.a. sektorer, aldersgrupper og køn henvises til notatets bilag.

Mål for arbejdsmiljøet

Det fremgår af 2020-arbejdsmiljøstrategien, som der blev indgået en politisk aftale om i 2011, at der er enighed om følgende mål for arbejdsmiljøet i 2020:

- At antallet af alvorlige arbejdsulykker set i forhold til antallet af beskæftigede er reduceret med 25 pct.
- At andelen af beskæftigede, der er psykisk overbelastede, er reduceret med 20 pct.
- At andelen af beskæftigede, der har muskel-skeletoverbelastninger, er reduceret med 20 pct.

Alvorlige arbejdsulykker

Metode og måleperiode ift. arbejdsulykker

Alvorlige arbejdsulykker defineres i denne sammenhæng som arbejdsulykker, der har ført til, at tilskadekomne har fået varigt mén og/eller resulteret i et længerevarende sygefravær fra arbejdet (Arbejdstilsynet 2013). Målingen baseres på oplysninger om anmeldte arbejdsulykker til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Arbejdstilsynet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgør, om en anmeldt arbejdsulykke kan anerkendes efter lov om arbejdsskadesikring, og om tilskadekomne har fået varigt mén. I målingen indgår alle arbejdsulykker sket inden for arbejdsmiljølovens område, der har ført til godtgørelse for en méngrad på 5 pct. og derover.

Arbejdsulykker, der har ført til et længerevarende sygefravær, identificeres ved at koble anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet med oplysninger om udbetalinger af sygedagpenge. Tilfælde, som har ført til et sygefravær på over 30 dage, indgår i målingen.

I målingen af udviklingen i alvorlige arbejdsulykker er referenceåret 2011, og ifølge målemetoden er forekomsten af alvorlige arbejdsulykker 3,9 pr. 1.000 beskæftigede i 2011. Forekomsten skal falde til 3,0 i 2020, for at målet om en reduktion på 25 pct. er nået.

Resultat

Status for målopfyldelsen er ifølge en prognose at:

- Forekomsten af alvorlige arbejdsulykker er reduceret med 12 pct. fra 2011 til 2016.

Antallet af anmeldte alvorlige arbejdsulykker falder fra 3,9 pr. 1.000 beskæftigede i 2011 til 3,4 i 2014. I 2015 stiger incidensen til 3,5 og er ifølge en prognose uændret i 2016. Stigningen fra 2014 til 2016 er på ca. 2 pct. (figur 1). Samlet set er forekomsten af alvorlige arbejdsulykker reduceret med ca. 12 pct. fra 2011 til 2016 (Arbejdstilsynet 2019).

Af figur 1 fremgår, at niveauet i 2013-2016 er lavere, end det har været i en længere årrække, hvor antallet af anmeldte alvorlige arbejdsulykker pr. 1.000 beskæftigede har varieret mellem 3,7 og 4,2 i perioden 2004-2012.

NOTAT

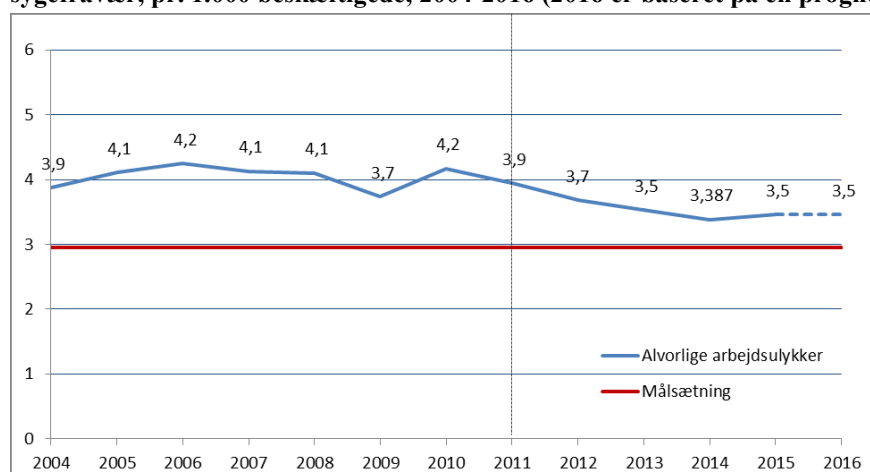
Sag
20195000139

Enhed
Analyse og data

Ansvarlig:
Ann-Sophie Borgermann

08-03-2019
Side 1/13

Figur 1. Anmeldte arbejdsulykker, der har ført til varigt mén og/eller længerevarende sygefravær, pr. 1.000 beskæftigede, 2004-2016 (2016 er baseret på en prognose¹)



Kilde: Arbejdstilsynet, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring samt Danmarks Statistiks Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik og Syge- og barselsdagpengeregister

For 2016 er der tale om en prognose, fordi tallene især i 2016 ikke er endelige på opgørelsestidspunktet. Det skyldes, at en del arbejdsulykker anmeldes for sent i forhold til anmeldereglerne. Endvidere skyldes det, at der går en vis tid fra en arbejdsulykke anmeldes, til der kan foreligge en afgørelse i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om, hvorvidt arbejdsulykken kan anerkendes efter arbejdsskadesikringsloven, og om der kan tilkendes godtgørelse for varigt mén.

Erfaringen fra tidligere år er, at der med prognosen har været estimeret den rigtige udviklingstendens, men at niveauerne for de enkelte år er behæftet med mindre usikkerheder (Arbejdstilsynet 2019). I 2019 vil der blive udarbejdet en tilsvarende status for måltallene til og med 2017. I den forbindelse vil prognosen for 2016 blive erstattet af det faktiske antal på opgørelsestidspunktet, og der vil på tilsvarende vis blive beregnet en prognose for 2017.

Brancher

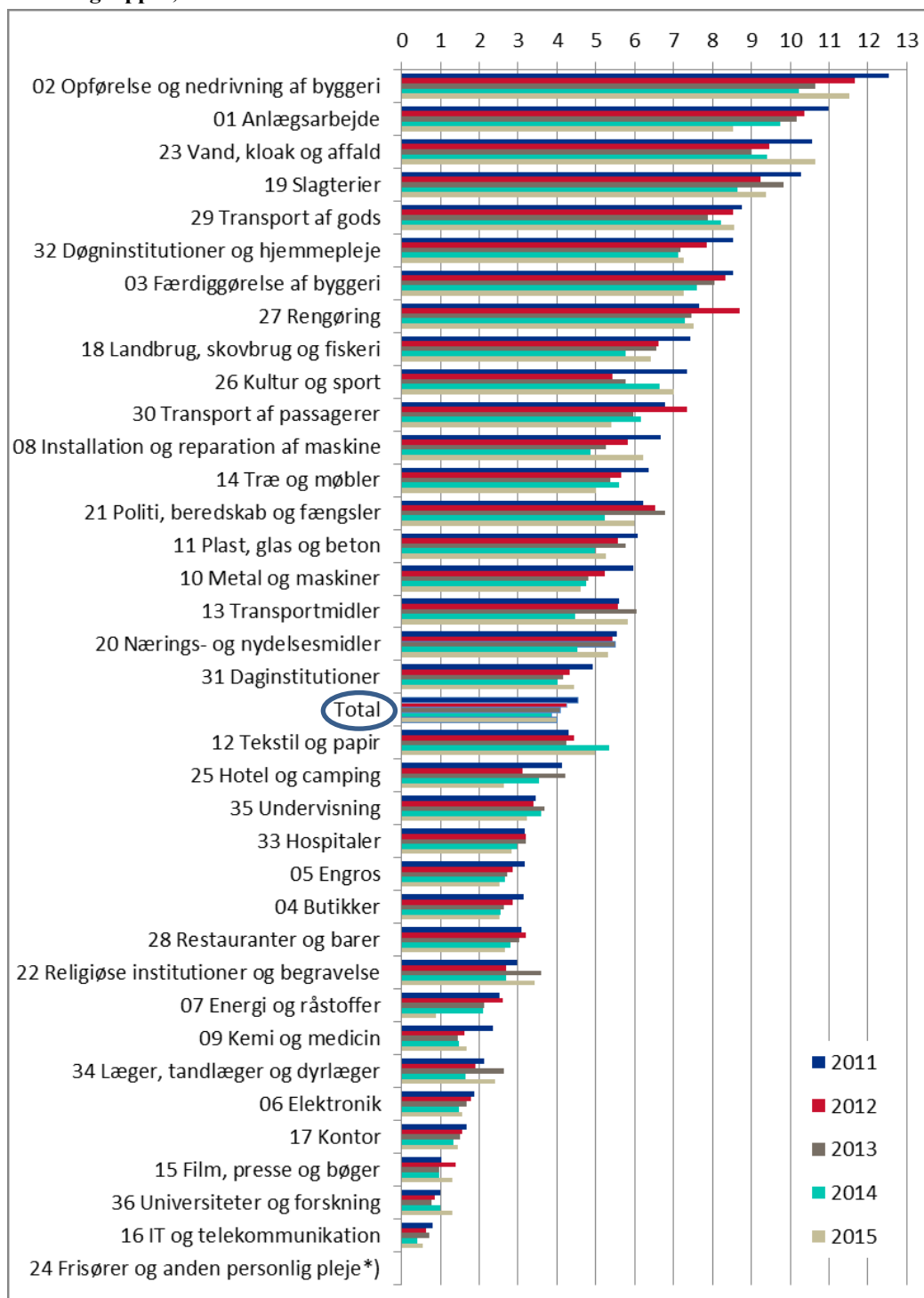
Forekomsten af alvorlige arbejdsulykker inden for Arbejdstilsynets 36 branchegrupper belyses på baggrund af anmeldte arbejdsulykker sket i 2011-2015. Der er ikke beregnet prognoser for forekomsten i 2016 i de respektive branchegrupper, da det vurderes, at prognoserne vil være behæftet med for stor usikkerhed.

I forhold til antal årsværk er der i perioden blandt lønmodtagere anmeldt flest arbejdsulykker, der har ført til varigt mén og/eller længerevarende sygefravær i branchegruppen *opførelse og nedrivning af byggeri*. Herefter følger *anlægsarbejde, vand, kloak og affald* samt *slagterier* (figur 2).

Med enkelte undtagelser ligger niveauet i 2015 lavere end i 2011 i alle branchegrupper, men udviklingen i forekomsten af alvorlige arbejdsulykker varierer mellem branchegrupper (figur 2). Inden for bygge og anlæg ses fx et konstant fald fra 2011 til 2015 i branchegrupperne *anlægsarbejde* og *færdiggørelse af byggeri*, mens der i *opførelse og nedrivning af byggeri* ses et fald fra 2011 til 2014 og derefter en stigning i 2015. I *døgninstitutioner og hjemmepleje* ses især et fald fra 2011-2013, hvorefter forekomsten er nogenlunde uændret. Blandt de få branchegrupper, hvor der ikke ses et fald fra 2011 til 2015, kan fremhæves *vand, kloak og affald*, hvor niveauet i 2015 er uændret i forhold til i 2011, og *transportmidler*, hvor niveauet i 2015 er højere end i 2011.

¹ Data er blevet opdateret for hele perioden, og dertil er der foretaget mindre justeringer i datagrundlaget i forhold til anden midtvejsevaluering (Arbejdstilsynet 2017). Det har resulteret i mindre justeringer i forekomsten af alvorlige arbejdsulykker i enkelte år, men ikke ændret på den overordnede tendens.

Figur 2. Anmeldte arbejdsulykker for lønmodtagere, der har ført til varigt mén og/eller længerevarende sygefravær, pr. 1.000 årsværk fordelt på Arbejdstilsynets 36 branchegrupper, 2011-2015



*) Antallet af anmeldte alvorlige arbejdsulykker er under ti tilfælde pr. år
 Kilde: Arbejdstilsynet, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring samt Danmarks Statistiks register Beskæftigelse for Lønmodtagere og Syge- og barselsdagpengeregister.

Årsager til udvikling/forbehold

Prognosen for 2016 beregnes ved at anvende tidligere års informationer om, hvor lang tid der går fra arbejdsulykken sker, til den bliver anmeldt, og der foreligger en afgørelse i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring samt oplysninger om sygedagpenge (Arbejdstilsynet 2019).

Beregningen af prognosen er behæftet med usikkerhed blandt andet fordi, der ikke kan tages højde for eventuelle ændringer i forekomsten af arbejdsulykker fra år til år samt i ændringer i hvor lang tid, der går fra ulykkestidspunkt til anmeldelse. Dertil er prognosen behæftet med usikkerhed på grund af ændringer i andelen af uafsluttede sager i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Det bemærkes endvidere, at ændringer i regler i 2012 for refusion af sygedagpenge til arbejdsgivere kan have bidraget til den faldende tendens (Arbejdstilsynet 2019).

De nævnte usikkerheder kan have betydning for den målte reduktion, men det vurderes, at de ikke ændrer på, at der er en faldende tendens i anmeldte alvorlige arbejdsulykker fra 2011 til 2014 og en efterfølgende stigning. Der må herudover tages forbehold for, at eventuelle ændringer i underanmeldelsen af arbejdsulykker over tid også kan have indflydelse på udviklingstendensen, men der findes ikke viden herom.

Psykisk arbejdsmiljø

Metode og måleperiode ift. psykisk arbejdsmiljø

Reduktionsmålet for psykisk arbejdsmiljø måles ved hjælp af den store spørgeskemaundersøgelse – Arbejdsmiljø og Helbred i Danmark (AH) – som Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø gennemfører hvert andet år til og med 2020.

Der er udviklet et belastningsindeks, som har til formål at måle andelen af lønmodtagere, der både er udsat for bestemte arbejdsmiljøpåvirkninger og samtidig har bestemte symptomer. Personer, som har følgende kombinationer af arbejdsmiljøpåvirkninger og symptomer, falder inden for indekset:

1. Personer, der er udsat for en relativt høj grad af psykosociale påvirkninger (fx følelsesmæssige krav og tidspres) og samtidig oplever en relativt høj grad af stress.
2. Personer, der er udsat for vold og/eller trusler om vold og samtidig har en relativt høj grad af symptomer på depression.
3. Personer, der er udsat for mobning og samtidig har en relativt høj grad af symptomer på depression.

Belastningsindekset kan ikke opgøre andelen af lønmodtagere, der er overbelastede i *klinisk* forstand. Det kan en spørgeskemaundersøgelse ikke anvendes til. Den nærmere definition af belastningsindekset er beskrevet i 'Målemetode til vurdering af reduktion af muskel-skelet-overbelastede og psykisk overbelastede i 2020-arbejdsmiljøstrategien' (Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdstilsynet 2013).²

Referencepunktet er 2012, da målopfyldelsen tager udgangspunkt i undersøgelsen Arbejdsmiljø og Helbred, som gennemføres hvert 2. år, første gang i 2012.

For psykisk arbejdsmiljø identificerede metoden i 2012 en gruppe på 14,5 pct. af lønmodtagerne (AH2012), som faldt inden for belastningsindeksets definition. Denne andel skal falde til 11,6 pct. i AH2020, for at målet om en 20 pct. reduktion er nået.

Udviklingen i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø 2012-2018

Status for målopfyldelsen er, at:

- Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, er steget med 6,2 pct. fra 2012 til 2018.

² Kilden kan findes her: <https://amid.dk/media/4819/metode-til-opgoerelse-af-reduktionsmaalene-vedr-muskel-skelet-og-psykisk-arbejdsmiljoe.pdf>

I 2012 faldt 14,5 pct. af lønmodtagerne inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, mens det i 2018 var 15,4 pct.. Det svarer til en stigning på 6,2 pct. i perioden 2012-2018.

Side 5/13

Tabel 1 viser udviklingen i de fire måleperioder fra 2012 til 2018 med tilhørende konfidensintervaller og p-værdi. Som det fremgår af tabellen, er ændringen fra 2012 til 2018 statistisk signifikant.

Tabel 1. Udviklingen i belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

År	Andel (pct.)	Nedre grænse (95%-konfidensinterval)	Øvre grænse (95%-konfidensinterval)
2012	14,46	13,9	15,0
2014	15,13	14,6	15,6
2016	16,89	16,3	17,5
2018	15,36	14,9	15,8
Difference 2012-2018: 0,9 procentpoint			
Procentvis ændring 2012-2018: 6,2 pct.			
Test for ændring 2012-2018 (p-værdi): 0,016*			

* Let statistik signifikant ($p < 0,05$)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Udviklingen inden for forskellige brancher

Belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø fordelt på Arbejdstilsynets 36 branchegrupper er vist i figur 3. Af figuren ses, at det – udover *slagterier* samt *vand, kloak og affald* – særligt er brancher, som er karakteriseret ved arbejde med mennesker, der topper belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø i 2018.

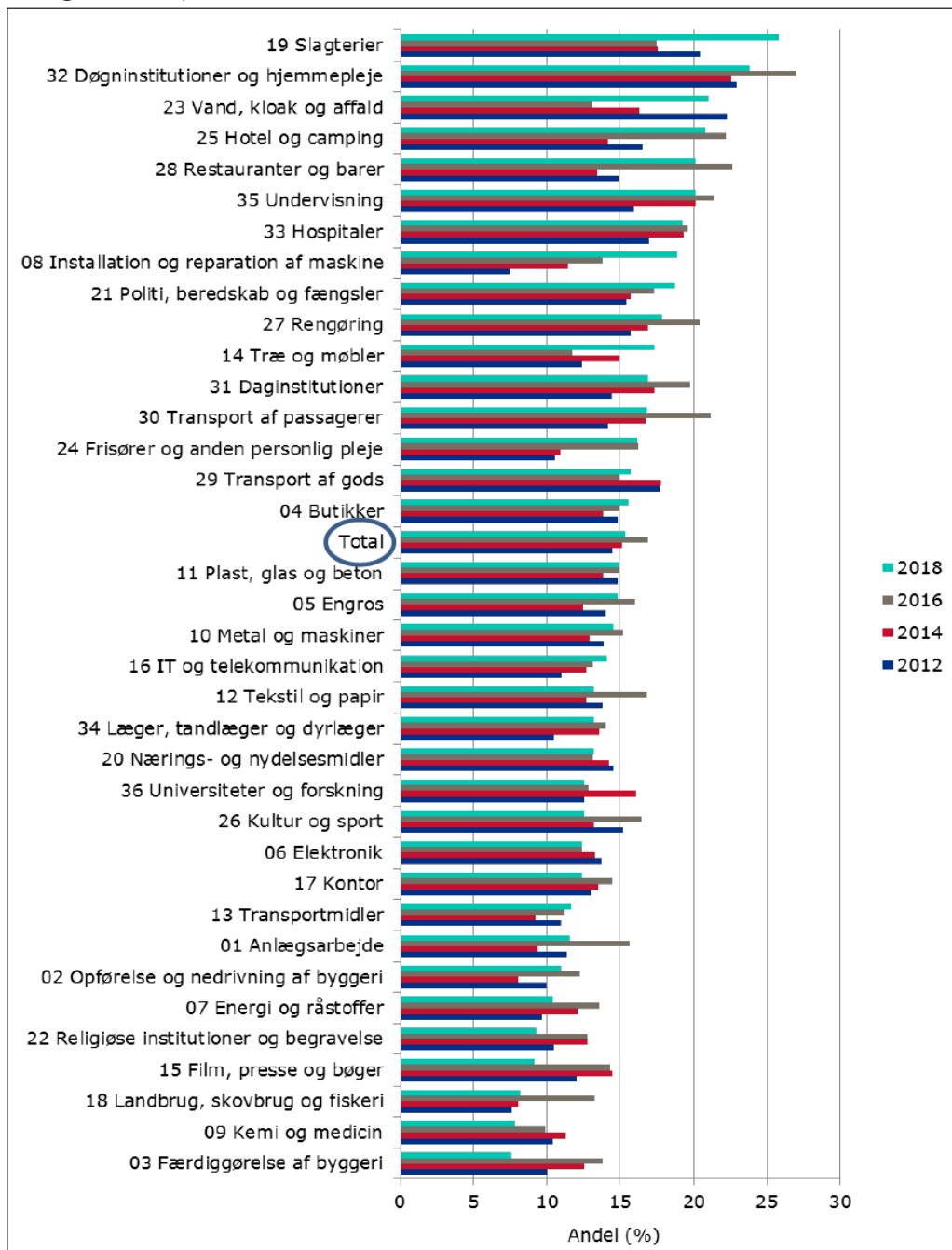
I følgende brancher falder den største andel af lønmodtagere inden for indekset i 2018: *Slagterier, døgninstitutioner og hjemmepleje, vand, kloak og affald, hotel og camping* samt *restauranter og barer*. I disse brancher varierer andelen, der falder inden for indekset, mellem ca. 20 og ca. 26 pct.

Endvidere viser figur 3, at følgende fem brancher har den laveste andel af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø i 2018: *Færdiggørelse af byggeri, kemi og medicin, landbrug, skovbrug og fiskeri, film, presse og bøger* samt *religiøse institutioner og begravelse*.

Over hele perioden 2012-2018 har der i langt de fleste brancher været en mindre stigning i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø. De største stigninger findes i *installation og reparation af maskiner, frisører og anden personlig pleje, slagterier, restauranter og barer* samt *træ og møbler*. De største fald findes i brancherne *film, presse og bøger, kultur og sport, kemi og medicin, færdiggørelse af byggeri* samt *transport af gods*.

Det bemærkes, at branchen *frisører og anden personlig pleje*, er en branche med få respondenter, hvorfor der kan være udsving i branchens relative placering.

Figur 3. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø, fordelt på Arbejdstilsynets 36 branchegrupper, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)



Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Udviklingen i risikofaktorer

Tabel 2 viser udviklingen i delkomponenterne mobning, vold og trusler om vold, der indgår i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø. Af tabellen fremgår det, at der er sket et signifikant fald i andelen af lønmodtagere, som angiver at have været udsat for mobning, mens der ikke er sket ændringer i andelen, som angiver at have været udsat for vold eller trusler om vold.

Tabel 2. Udviklingen i eksponeringerne mobning, vold og trusler om vold, der indgår i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

Eksponering	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-2018	P-værdi (2012-2018)
Udsat for mobning	11,77	11,59	11,79	10,71	-1,06	0,001*
Udsat for vold	5,41	5,79	5,98	5,80	0,40	0,082
Truet med vold	8,51	8,39	8,78	8,35	-0,16	0,568

*Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Tabel 3 viser udviklingen i delkomponenten 'psykosocial eksponering', der indgår i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø. Lønmodtagerne skal have en samlet score på mindst 19 for at indgå i indekset.

Tabel 3. Andel af lønmodtagere med en score for psykosocial eksponering på mindst 19, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

Samlet vægtning af de 11 psykosociale eksponeringer	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-18	P-værdi 2012--2018
Psykosocial eksponeringsscore > 19	20,49	21,09	22,56	20,75	0,25	0,541

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Som det fremgår af tabel 3, er andelen af lønmodtagere med en samlet psykosocial eksponeringsscore på mindst 19 uændret mellem 2012 og 2018. Målet for 'psykosocial eksponering' består af 11 eksponeringsmål. Udviklingen i den gennemsnitlige score for hver af de 11 psykosociale eksponeringsmål ses nedenfor i tabel 4.

Tabel 4. Udviklingen i de enkelte psykosociale eksponeringsmål, der indgår i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit).

Psykosociale eksponeringer	Score 2012	Score 2014	Score 2016	Score 2018	Ændring 2012-2018	P-værdi 2012-2018
Hjælp og støtte fra nærmeste leder?	3,56	3,55	3,56	3,59	0,04	0,001*
Kollegial anerkendelse	4,02	4,03	4,01	4,03	0,02	0,035*
Kollegialt samarbejde	4,19	4,22	4,20	4,24	0,05	<0,0001***
Indflydelse på, hvordan arbejdsopgaver løses	4,34	4,32	4,30	4,30	-0,04	<0,0001***
Følelsesmæssigt berørt af arbejdet	2,87	2,80	2,79	2,78	-0,09	<0,0001***
Nok information til at udføre arbejdet	3,85	3,87	3,85	3,88	0,03	<0,0001***
Vejledning og instruktion	3,74	3,76	3,75	3,76	0,03	0,006**
Klarhed i arbejdsopgaver	4,33	4,30	4,28	4,27	-0,05	<0,0001***
Ej modsatrettede krav i arbejdet	3,28	3,25	3,27	3,29	0,01	0,482
Ej nok tid til arbejdsopgaver	2,61	2,60	2,66	2,61	0,00	0,683
Svære tidsfrister	3,11	3,13	3,13	3,10	-0,01	0,237

*Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

**Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

***Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Tabel 4 viser, at der er sket en positiv udvikling i den gennemsnitlige score inden for seks af de 11 psykosociale eksponeringer. Således er sket en statistisk signifikant stigning i 'Hjælp og

støtte fra nærmeste leder', 'Kollegial anerkendelse', 'Kollegialt samarbejde', 'Nok information til at udføre arbejdet' samt 'Vejledning og instruktion' og et statistisk signifikant fald i 'Følelsesmæssigt berørt af arbejdet'.

Side 8/13

Omvendt er der sket en negativ udvikling i de to eksponeringer 'Indflydelse på, hvordan opgaver løses' samt 'Klarhed i arbejdsopgaver', hvor der er sket et statistisk signifikant fald. De øvrige tre psykosociale eksponeringer er uændrede fra 2012 til 2018.

Udviklingen i symptomer

Tablet 5 viser andelen af lønmodtagere, der rapporterer symptomer på stress eller depression ved de fire målinger. Det fremgår af tabellen, at både andelen med symptomer på stress og især depression er steget signifikant fra 2012 til 2018.

Tablet 5. Udviklingen i symptomer, der indgår i belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit).

Symptom	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-2018	P-værdi 2012-2018
Depressions- score på mindst 13	22,03	22,28	24,99	25,32	3,45	<0,0001***
Stress-score på mindst 6	20,84	21,12	23,12	21,79	0,95	0,025*

*Let statistisk signifikant ($p < 0,05$)

**Middel-stærkt statistisk signifikant ($p < 0,001$)

***Stærkt statistisk signifikant ($p < 0,0001$)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Årsager til udviklingen

Stigningen i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for psykisk arbejdsmiljø, kan primært tilskrives en stigning i andelen, som rapporterer symptomer på depression og, i mindre grad, stress.

Muskel-skeletbelastninger

Metode og måleperiode ift. muskel-skeletoverbelastninger

Reduktionsmålet for muskel-skeletoverbelastninger måles også ved hjælp af spørgeskemaundersøgelsen Arbejdsmiljø og Helbred i Danmark (AH).

Der er udviklet et belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, som har til formål at måle andelen af lønmodtagere, der både er udsat for muskel-skeletpåvirkninger i arbejdet (fx dårlige arbejdsstillinger eller tunge løft) og vurderer arbejdet som fysisk hårdt, og som samtidig rapporterer symptomer på smerter og træthed.

Belastningsindekset kan ikke opgøre hvor mange, der er overbelastede i *klinisk* forstand. Den nærmere definition af belastningsindekset er beskrevet i 'Målemetode til vurdering af reduktion af muskel-skelet-overbelastede og psykisk overbelastede i 2020-arbejdsmiljøstrategien' (Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdstilsynet 2013).³

Referencepunktet er 2012, hvor Arbejdsmiljø og Helbred, som målopfyldelsen baserer sig på, blev gennemført første gang.

For muskel-skeletbesvær identificerede metoden en gruppe på 9,7 pct. i 2012 (AH2012). Denne andel skal falde til 7,7 pct. i AH2020, for at målet om en 20 pct. reduktion er nået.

Udviklingen i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær 2012-2018

³ Kilden kan findes her: <https://amid.dk/media/4819/metode-til-opgoerelse-af-reduktionsmaalene-vedr-muskel-skelet-og-psykisk-arbejdsmiljoe.pdf>.

Status for målopfyldelsen er, at:

- Andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær er uændret fra 2012 til 2018.

Side 9/13

I 2012 faldt 9,7 pct. af lønmodtagerne inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, mens det i 2018 var 9,9 pct. Det svarer til en ikke statistisk signifikant stigning på 1,9 pct. i perioden 2012-2018.

Tablet 6 viser udviklingen fra 2012 til 2018 samt konfidensintervaller og p-værdi. Det fremgår af tabellen, at ændringen fra 2012 til 2018 *ikke* er statistisk signifikant.

Tablet 6. Udviklingen i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit).

År	Andel (pct.)	Nedre grænse (95%-konfidensinterval)	Øvre grænse (95%-konfidensinterval)
2012	9,67	9,1	10,2
2014	8,53	8,1	9,0
2016	11,10	10,6	11,6
2018	9,85	9,5	10,2

Difference 2012-2018: 0,2 procentpoint
Procentvis ændring 2012-2018: 1,9 pct.
Test for ændring 2012-2018 (p-værdi): 0,608

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Udviklingen inden for forskellige brancher

Belastningsindekset for muskel-skeletbesvær fordelt på Arbejdstilsynets 36 branchegrupper er vist i figur 4. Af figuren fremgår det, at det særligt er i brancher præget af manuelt arbejde, at en stor andel af lønmodtagerne falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær. I følgende brancher falder den største andel af lønmodtagere inden for indekset i 2018: *Opførelse og nedrivning af byggeri, frisører og anden personlig pleje, rengøring, slagterier* samt *færdiggørelse af byggeri*. I disse brancher varierer andelen, der falder inden for belastningsindekset, mellem ca. 18 og ca. 25 pct.

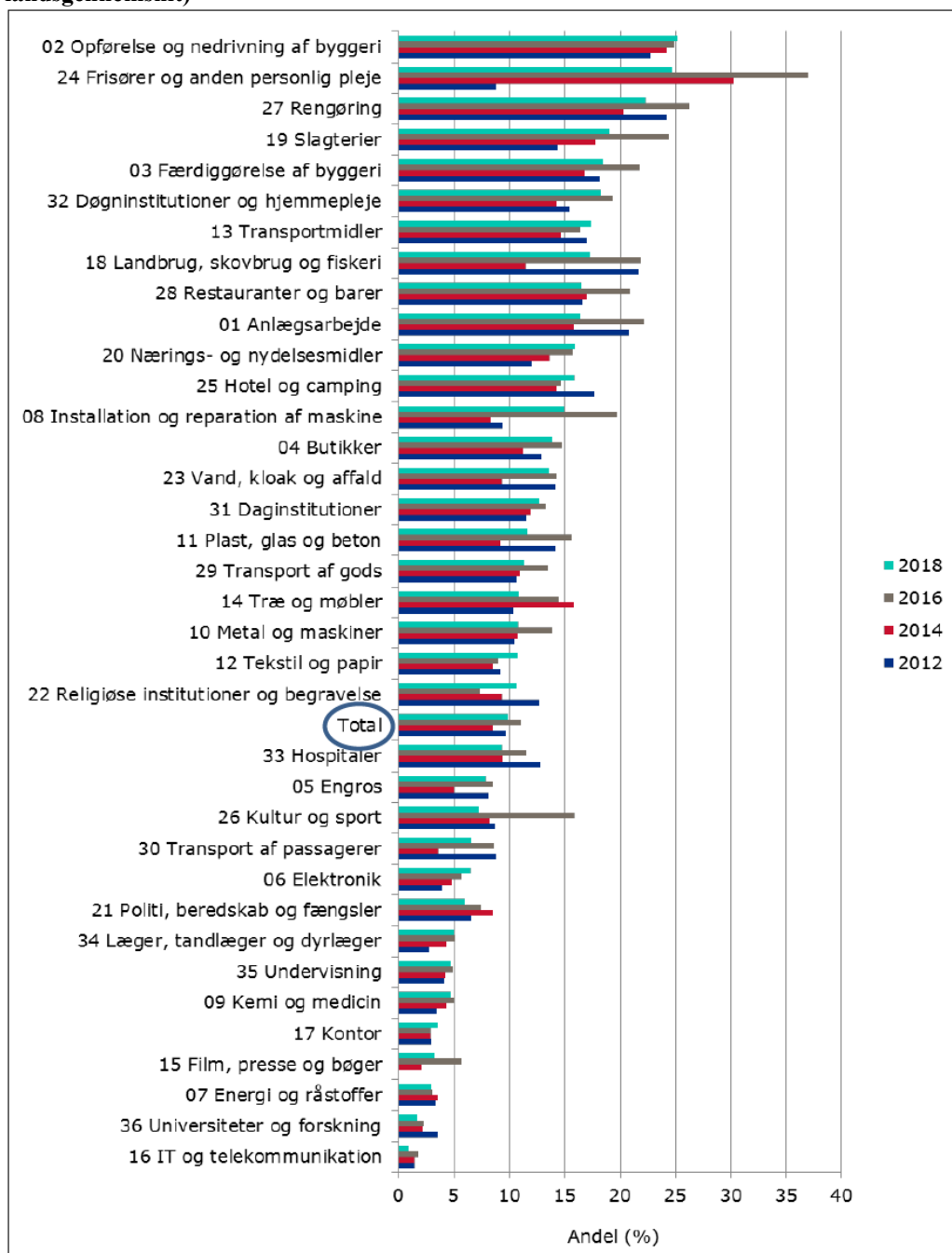
De fem brancher, hvor den laveste andel af lønmodtagerne falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær i 2018, er: *IT og telekommunikation, universiteter og forskning, energi og råstoffer, film, presse og bøger* samt *kontor*.

Der er stor forskel på brancherne i forhold til, om der har været stigninger eller fald i perioden 2012-2018. De største stigninger i andelen af lønmodtagere, der falder inden for belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, findes i brancherne *frisører og anden personlig pleje, installation og reparation af maskiner, slagterier, nærings- og nydelsesmidler* samt *daginstitutioner og hjemmepleje*.

De største fald findes i brancherne *landbrug, skovbrug og fiskeri, anlægsarbejde, hospitalet, plast, glas og beton* samt *transport af passagerer*.

Det bemærkes, at branchen *frisører og anden personlig pleje* er en branche med få respondenter, hvorfor der kan være udsving i branchens relative placering.

Figur 4. Andelen af lønmodtagere, som falder inden for belastningsindeks for muskel-skeletbesvær, fordelt på Arbejdstilsynets 36 branchegrupper, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)



Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Udviklingen i risikofaktorer for muskel-skeletbesvær

Tabel 7 viser udviklingen i delkomponenterne 'fysisk hårdt arbejde' og 'mindst én fysisk eksponering', som indgår i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær. Tabellen viser, at der er sket et signifikant fald på ca. 4 procentpoint i andelen af lønmodtagere, som oplever fysisk hårdt arbejde, fra 2012 til 2018.

Side 11/13

Tabel 7. Udviklingen i delkomponenterne 'fysisk hårdt arbejde' og 'mindst én fysisk eksponering', der indgår i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

Eksposering	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-2018	P-værdi (2012-2018)
Fysisk hårdt arbejde	31,46	27,38	31,01	27,49	-3,98	<0,0001***
Mindst én fysisk eksponering	59,27	56,96	58,16	58,88	-0,39	0,439

***Stærkt statistisk signifikant (p<0,0001)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Delkomponenten 'mindst én fysisk eksponering' består af otte eksponeringsmål. Udviklingen i disse eksponeringsmål er vist i tabel 8. Selvom der ikke har været en statistisk signifikant ændring i det samlede eksponeringsmål 'mindst én fysisk eksponering' (tabel 7), har der fra 2012 til 2018 været en signifikant stigning i andelen, der svarer, at de arbejder med ryggen vredet mindst ¼ af tiden eller har gentagne bevægelser mindst ¼ af tiden. Omvendt er der sket et signifikant fald i andelen, som går og står mindst ¾ af tiden eller løfter mindst 30 kg.

Tabel 8. Udviklingen i de enkelte fysiske eksponeringsmål, der indgår i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

Eksposering	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-2018	P-værdi (2012-2018)
Går og står mindst ¾ af tiden	40,96	39,29	40,79	39,62	-1,35	0,01*
Sidder på hug mindst ¼ af tiden	17,16	17,17	18,21	16,91	-0,26	0,54
Skubber eller trækker mindst ¼ af tiden	21,09	20,91	22,25	20,98	-0,11	0,81
Bærer eller løfter mindst ¼ af tiden	31,35	30,67	31,75	31,11	-0,25	0,63
Typiske løft vejer mindst 30 kg	5,12	4,26	4,15	4,03	-1,10	<0,0001***
Vrider i ryggen mindst ¼ af tiden	29,29	27,91	30,69	30,87	1,58	0,002*
Arme løftet mindst ¼ af tiden	19,43	18,33	20,18	19,30	-0,14	0,757
Gentagne bevægelser mindst ¼ af tiden	22,20	20,44	22,55	25,00	2,8	<0,0001***

*Let statistisk signifikant (p<0,05)

**Middel-stærkt statistisk signifikant (p<0,001)

***Stærkt statistisk signifikant (p<0,0001)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Udviklingen i symptomer

Som det fremgår af tabel 9, er der fra 2012 til 2018 sket en signifikant stigning i et af de to symptomer, som indgår i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær. Det drejer sig om andelen, som er noget træt eller meget træt eller helt udmattet efter en typisk arbejdsdag. Derimod er andelen, der er begrænset i arbejdet pga. smerter de sidste tre måneder, uændret.

Tabel 9. Udvikling i symptomerne, der indgår i belastningsindekset for muskel-skeletbesvær, 2012-2018 (kalibreret til landsgennemsnit)

Symptom	2012 (pct.)	2014 (pct.)	2016 (pct.)	2018 (pct.)	Ændring i procentpoint 2012-2018	P-værdi (2012-2018)
Noget træt, meget træt eller helt udmattet efter en typisk arbejdsdag	63,98	64,27	65,76	64,92	0,94	<0,0001***
Begrænset i arbejdet pga. smerter inden for de sidste tre måneder	24,87	23,48	26,81	25,60	0,72	0,121

***Stærkt statistisk signifikant (p<0,0001)

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018

Årsager til udviklingen

Der er ikke sket en statistisk signifikant ændring i belastningsindeks for muskel-skeletbesvær fra 2012 til 2018. Udviklingen dækker over, at der fra 2012 til 2018 er sket et signifikant fald i andelen af lønmodtagere, der svarer, at de har et hårdt fysisk arbejde og en signifikant stigning i andelen, der er noget træt, meget træt eller helt udmattet efter en typisk arbejdsdag.

Kilder

Side 13/13

Arbejdstilsynet 2013. Målemetode og referencepunkt for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Arbejdstilsynet 2014. Status for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Arbejdstilsynet 2015. Status til og med 2013 for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Arbejdstilsynet 2017. Status til og med 2014 for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Arbejdstilsynet 2018. Status til og med 2015 for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Arbejdstilsynet 2019. Status til og med 2016 for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien. Notat.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdstilsynet 2013. Målemetode til vurdering af reduktion af muskel-skelet-overbelastede og psykisk overbelastede i 2020-arbejdsmiljøstrategien.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2015. Opgørelse af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskelskelet 2015. Midtvejsevaluering af målopfyldelsen i 2020-strategien.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2017. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskelskelet-besvær. Midtvejsevaluering af målopfyldelsen i 2020-strategien.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2019. Belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskel-skeletbesvær 2018.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdstilsynet 2015. Midtvejsevaluering af målopfyldelsen i 2020-strategien. Notat.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Arbejdstilsynet 2017. 2. Midtvejsevaluering af målopfyldelsen i 2020. Notat.